

ASPECTELE MORBIDITĂȚII PROFESIONALE ÎNREGISTRATE ÎN MUNICIPIUL CHIȘINĂU

**Bogdan Lidia – medic igienist,
Ciapala Victoria – medic igienist,
Mirca Daniel – medic igienist,
Bugan Vladimir – medic igienist,
Spătaru Ion – medic igienist,**

Centrul de Sănătate Publică municipiul Chișinău

E-mail: lidia.bogdan@cspchisinau.md, tel.: (022)574-396

Rezumat

În articol se prezintă rezultatele analizei morbidității profesionale înregistrate în municipiul Chișinău în perioada anilor 2001-2012. Prin calcule statistice s-au stabilit legitățile de formare și întreținere a acestei categorii de morbiditate.

Cuvinte-cheie: activitate profesională, medicina ocupațională, boli profesionale, sănătatea în muncă, factori de risc, factori de producere

Summary: The aspects of the professional morbidity registries in the municipality Chisinau

In the above article there are presented the results of the professional death rate registered in the municipality Chisinau for the period of 2001 until 2012. With the help of statistical calculation there were established some laws regarding forming and maintenance of this category of death rate.

Keywords: professional activity, occupational medicine, professional diseases, health at work, risk factors, causing factors

Резюме: Вопросы профессиональной заболеваемости регистрируемой в муниципии Кишинэу

В статье представлены результаты анализа профессиональных заболеваний зарегистрированных в муниципии Кишинэу в период 2001-2012. Статистическими расчетами были установлены закономерности формирования и установления этого вида заболеваемости.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, медицина труда, профессиональные заболевания, охраны здоровья, факторы риска, факторы производственной среды

Introducere. Influența nocivă a factorilor de risc profesional asupra sănătății omului a fost observată încă din antichitate. Deși, preocupările de medicina muncii sunt foarte vechi, obiectul de studiu a rămas același – natura relațiilor complexe stabilite între organismul uman în condițiile concrete de muncă [1].

De-a lungul timpului, în societate au avut loc schimbări semnificative [1, 4]. Specialiști în diferite domenii încearcă, pe de o parte, o sumară reprezentare a celor mai evidente dintre aceste schimbări, iar pe de altă parte, o detaliere a principalelor orientări în perspectiva următorilor zece ani, considerată perioadă scurtă, dar rezonabilă, precum și impactul acestor orientări asupra sănătății umane. În acest context, este de menționat supravegherea stării de sănătate în relație cu condițiile de muncă, deoarece condițiile de muncă sunt factori etiologici direcți a bolilor profesionale și celor legate de profesie [3].

„Omul este măsura tuturor lucrurilor” spunea Protagoras: protejarea forței de muncă, indiferent de reglementările legale, trebuie să fie considerată drept principiu de bază în activitatea unității economice (indiferent de forma de proprietate) și un obiectiv la

fel de important ca și profilul [1]. Criteriul de securitate a muncii trebuie să apară, cel puțin tot atât de important ca și criteriul economic, conjugat și nu subordonat acestuia [4, 5]. Acest amendament stă la baza asistenței medicale a muncitorilor după conceptul de medicina muncii, concept promovat de Biroul Internațional al Muncii și Organizația Mondială a Sănătății și, implementat în majoritatea țărilor economic dezvoltate [1, 2, 3].

Ultimii 20 de ani parcurși de societatea Republicii Moldova sunt relevanți în ceea ce privește sănătatea ocupațională. Printre cele mai semnificative argumente menționăm:

- structura deformantă a producerii, utilizarea tehnologiilor energointensive și a utilajului moral și fizic uzat, care nu contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă și odihnă a angajaților;
- lipsa asistenței medicale la locul de muncă, renunțarea la principiul de deservire medicală preponderentă a muncitorilor, stresul psiho-emoțional și psiho-social, care au agravat sănătatea populației și îndeosebi a persoanelor de vârstă activă;
- decentralizarea sistemului de ocrotire a sănă-

tății, care s-a manifestat prin slăbirea, iar uneori și ruperea legăturilor de interdependență și continuitate dintre medicina primară și serviciul bolilor profesionale;

- focalizarea atenției instituțiilor medicale publice mai întâi de toate către oamenii bolnavi, cu manifestări clinice și nu asupra celor sănătoși și măsurilor de prevenție [2, 3, 5].

Cele menționate ne-au determinat să analizăm morbiditatea prin boli profesionale înregistrate în municipiul Chișinău, în scopul evidențierii legităților de formare și menținere a acestei categorii de morbiditate.

Material și metode. Dinamica maladiilor profesionale, dedusă la populația municipiului Chișinău a fost studiată pe o perioadă de 11 ani (2001-2012) în baza datelor de evidență (f-363-e „Registru de evidență a persoanelor cu intoxicație profesională sau boală profesională depistat caz nou”) existente la Centrul de Sănătate Publică.

Pentru o elucidare mai amplă a morbidității profesionale înregistrate în municipiu am recurs la aprofundarea studiului prin compararea nivelului mediu pe Republica Moldova.

Din punct de vedere statistic s-a efectuat analiza tradițională, conform cerințelor statisticii sanitare pentru selecțiile aliorii mici [6].

Rezultate și discuții. În perioada anilor 2001-2011 în municipiul Chișinău au fost declarate 36 cazuri de suspexții la patologie profesională. Diagnosticul pozitiv de boală profesională a fost confirmat în 31 de cazuri, ceea ce constituie 86,6%. Unui caz confirmat de patologie profesională revenindu-i 1,16 cazuri de suspexții. Dinamica multianuală a variabilei incidenței se caracterizează printr-un vârf cu maximă incidență în anul 2002, când au fost diagnosticați cu boală profesională 7 persoane, ceea ce constituie 2,23 cazuri la 100000 de muncitori expuși și prin valori apropiate în ceilalți ani (fig. 1).

Datele statistice exprimând morbiditatea prin boli profesionale în municipiul Chișinău nu se înscriu în contextul general al morbidității de acest gen din Republica Moldova.

Nivelul mediu al morbidității în perioada de referință este de $0,9 \pm 0,41$ cazuri la 100000 muncitori, fiind cu 129,6% superior nivelului mediu pe Republica Moldova ($0,4 \pm 0,24$ cazuri la 100000 muncitori). De menționat, nivel supramediu a fost înregistrat pe parcursul a 5 ani, iar nivel submediu pe parcursul a 6 ani.

Variabila incidenței bolilor profesionale înregistrate în municipiul Chișinău matematic poate fi exprimată prin următorul binom de gradul trei:

$$y = -0,0001x^3 + 0,015x^2 - 0,212x + 1,680$$

$$R^2 = 0,383$$

Tendința generală a morbidității este de diminuare, însă rata medie anuală are cote infime, de - 0,003% anual. În același timp și valoarea coeficientului de aproximare $R^2 = 0,383$, argument ce ne vorbește mai degrabă despre stagnarea fenomenului studiat decât despre diminuare.

Estimarea structurii morbidității profesionale în funcție de factorul etiologic pune în evidență faptul că factorul biologic se plasează pe primul loc (circa 60% cazuri), urmate apoi de toxice (16,6% cazuri) și pulberi (4,2%) (fig. 2). Această structură diferă autentic de cea înregistrată la nivel național, cu precădere în ceea ce privește zgomotul industrial și factorul microbiologic.

În structura morbidității profesionale înregistrate în municipiul Chișinău prevalează hepatita virală B și C (60,0% cazuri), urmată de intoxicațiile profesionale cu pesticide (16,6% cazuri), boala de vibrație (15% cazuri), alergoze (4,2 % cazuri), bronșite cronice (1,8% cazuri) și astmul bronșic (2,4% cazuri) (fig. 3). În același timp, structura republicană a categoriei respective de patologie este dominată de osteochondroză (24,7%), alergoze (20,8%), boli infecțioase

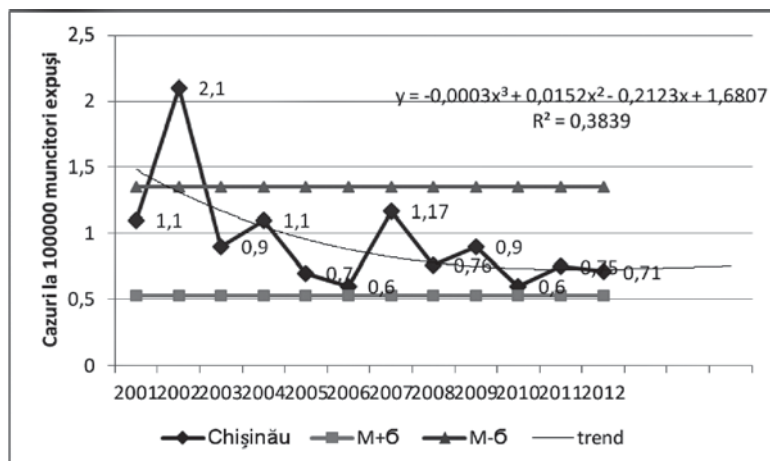

Fig. 1. Evoluția incidenței morbidității profesionale

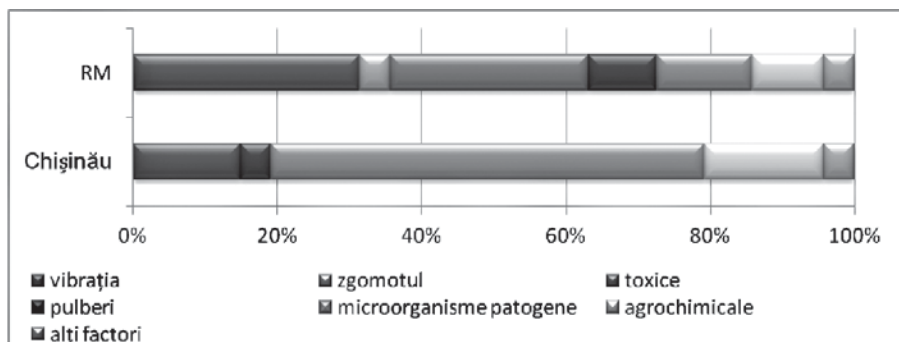

Fig. 2. Structura bolilor profesionale în funcție de factorul etiologic

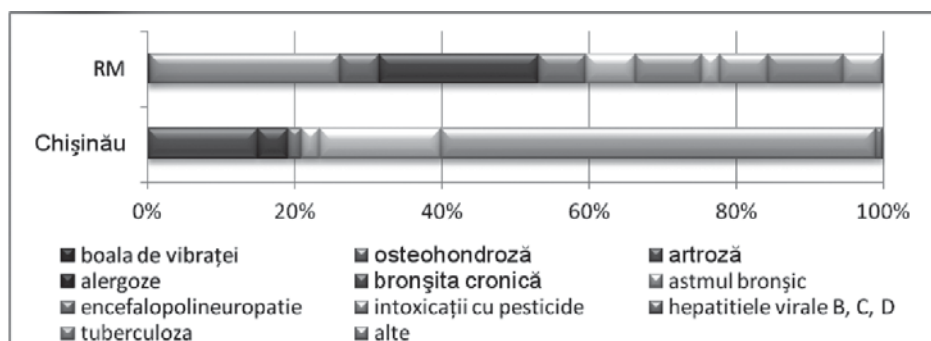

Fig. 3. Structura bolilor profesionale în funcție de entitatea nozologică

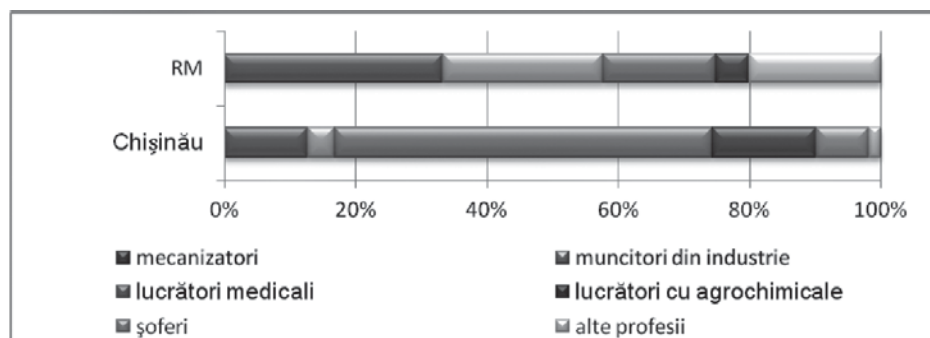

Fig. 4. Distribuția bolilor profesionale în funcție de profesie

(tuberculoza și hepatitele virale B, C și D) (16,1) și bronșitele cronice și astmul bronșic (12,5%).

Atât la nivel municipal cât și la nivel național, mecanizatorii sunt cei mai frecvent afectați de boli profesionale – 1,3% și 33,3% respectiv (fig. 4). De menționat ponderea net superioară a hepatitelor virale B și C profesionale înregistrate printre lucrătorii medicali din instituțiile medico-sanitare-publice din municipiu, în comparație cu nivelul mediului republican – 59% versus 17,3%.

Se constată o corelație pozitivă direct proporțională cu durata de expunere a factorilor ocupaționali de risc. Cel mai frecvent bolile profesionale au fost diagnosticate la persoanele cu o vechime în muncă de peste 25 ani (41,6% și 34,9%), urmate de cele din grupul cu vechimea în muncă de 25-20 de ani (33,3% și 20,4%), 20-15 ani (16,6% și 18,8%) și de 10-5 ani (8,5% și 7,1% corespunzător pentru municipiul Chișinău și RM). De menționat faptul că la nivel municipal, spre deosebire

de RM patologie profesională la angajații cu o vechime în muncă sub 5 ani nu a fost depistată, ceea ce este evaluat pozitiv din punct de vedere al igienei muncii.

În municipiul Chișinău, la bărbați bolile profesionale se înregistrează în proporție de 91,6%, pe un fondal practic egal proporțional înregistrat la nivel republican (52,9% bărbați și 47,1% femei).

Printre factorii și circumstanțele mediului de producere care contribuie la formarea și menținerea nivelului morbidității profesionale în municipiul Chișinău enumerăm: – nerespectarea regimului sanitaro-antiepidemic în IMSP, deficiențele constructive, gradul avansat de uzură a mașinilor și uneltelor (instrumente și unelte manuale, camioane, tractoare, combine), precum și exploatarea lor necorespunzătoare - 75%, - neasigurarea angajaților cu mijloace individuale de protecție sau neglijarea utilizării lui - 16,6%, - lipsa și/sau funcționarea defectuoasă a ventilației mecanice de aspirație-refulare - 8,3%.

Concluzii:

1. Morbiditatea profesională înregistrată în municipiul Chișinău se încadrează în tabloul mediu republican, cu unele particularități specifice economiei municipiului.

2. Bolile profesionale se înregistrează cu precădere printre muncitorii de sex masculin (91,6%), cu vechimea în muncă de peste 20 de ani (74,9%).

3. Structura patologiei profesionale înregistrate în municipiul Chișinău este dominată de boala hepatitelor virale B și C (59,0%) și intoxicațiilor profesionale cu pesticide (16,6%).

Recomandări practice:

1. Crearea condițiilor decente de muncă în conformitate cu exigențele sănătății ocupaționale.

2. Asigurarea angajaților expuși noxelor profesionale cu echipament individual de protecție corespunzător și monitorizarea utilizării lui, cu luarea măsurilor de penalizare a angajaților în caz de neglijare.

3. De prevăzut în componența dotărilor social-sanitare, în funcție de nocivitățile generate de procesul tehnologic și procesul de muncă.

4. Sporirea eficienței examenelor medicale periodice a muncitorilor angajați în condiții nocive și periculoase de muncă.

5. Instruirea muncitorilor expuși noxelor profesionale referitor la cunoașterea pericolelor probabile pentru sănătatea lor la locul de muncă și reducerea riscurilor.

Bibliografie

1. Băbălău V. *Sănătatea muncitorilor în relație cu mediul de muncă*. //Securitatea și igiena muncii, 2007. nr 1. p.7.

2. Gîrbu M., Rusu Raisa, Bogdan Lidia și coaut. *Cu privire la particularitățile patologiei umane la etapa actuală de dezvoltare a civilizației*. / „Profilaxia maladiilor – garanția sănătății.” Materialele Conferinței științifico-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea SSE de Stat al municipiului Chișinău. 10 noiembrie 2007. p.229-232.

3. Feofanov I., Olari Maria., Bogdan Lidia. *Aspectele morbidității profesionale în municipiul Chișinău*. / „Profilaxia maladiilor – garanția sănătății.” Materialele Conferinței științifico-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea SSE de Stat al municipiului Chișinău. 10 noiembrie 2007. p.101-105.

4. Tighineanu C., Doibani P., Șihlearov R. *Morbiditatea profesională și incapacitatea temporară de muncă în raionul Orhei*. / „Profilaxia maladiilor – garanția sănătății”. Materialele Conferinței științifico-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea SSE de Stat al municipiului Chișinău. 10 noiembrie 2007. p.101-105.

5. Сепеглиев Д. *Статистические методы исследования в медицинских научных исследованиях*. Автор. перевод с болгарского. Москва: Медицина. 1968. 428 с.